

97 ELEMENTARUNDERVISNING OCH UNIVERSITETSSTUDIER.

Saima n:o 18 och 19 2. och 9. V 1844

1. DESSAS FÖRHÅLLANDE I SVERIGE.

Det är alltid en glädjande syn att hos en nation finna lefvande intresse för ungdomens bildning. Skulle än hvilka omständigheter som helst i öfrigt bevisa en domning i nationens anda, så är detta enda ett tillräckligt vittnesbörd, att hon ännu länge skall lefva. Ty hon visar sig då ega kraft att bära denna framtid, när hon kärleksfullt sträfvat för framtida släktens förädling, och detta sträfvande kan också icke finnas utan kärlek i samhällets rot, i familjen. Så är äfven den strid angående Elementarläroverkens förhållande till Universitetet, hvilken nu föres i Sverige, den skönaste yttring af andligt lif, som under sednaste fjerdedelssekel derstädes röjt sig. Både i allvar, sann värma och de rika insigter, den laggt i dagen, står den långt framom den politiska rörelsen under nämnda period, och dess vittnesbörd för Sveriges framtid är äfven i dessa hänseenden vida upphöjdt öfver den sednarens.

Anledning till striden har närmast den författning vid Sveriges Universitetet gifvit, som stadgar, att äfven de ynglingar, hvilkas kunskaper uti ett eller flera föreskrifna ämnen blifvit underkända vid Studentexamen, kunna vid Universitetet kvarstadna under namn af Preliminarister, för att efterhand fullgöra alla prästanda för denna examen. Blott en kort tid eller sedan 1840 har detta stadgande varit gällande. Men Universitetets ovisa medgifvande att sålunda till namnet öppna sina lärosalar, i sjelfva verket blott gifva frihet från skoltvånget åt hvarje sjelfsvåldig pojke, har åstadkommit en revision af akterna från Elementarläroverkens sida, som sträckt sig vida längre tillbaka, och som troligen skall sluta med att åt de sednare helt och hållet öfverlemnna afgörandet, när de åt deras vård anförtrodda ynglingar äro mogna för ett fritt och sjelfständigt studium. För att likväl komma härtill blir det nödvändigt, att man ännu går ett steg längre, så att äfven profningen af enskildt undervisade lärjungars kunskaper för detta ändamål, såsom i flera Tyska stater, bör ske inför samma myndighet, med det enda undantaget, att de, hvilka hvarken söka inträde i statens tjenst eller akademiska lärdomsgrader, såsom förut ega fritt tillträde till den akademiska undervisningen.

Till dessa yrkanden har man redan fortgått i Sverige. I sammanhang härmed sattes en nödig reform både för Universitetet och Elementarläroverken, till hvilken sednare äfven borde höra, att nämnda profningar för nödig kontroll skulle öfvervaras af Stiftens Biskopar eller andra Domkapitlens ledamöter, hvilka icke tillika vore lärare vid inrättningen. Att det icke nu först derstädes blifvit fråga om dessa reformer, känna säkert de af våra läsare, som för ämnet intresserat sig. Redan 1828 var, om vi icke misstaga oss, en kommittee för detta ändamål nedsatt, ibland hvars ledamöter räknades flera Sveriges mest berömda vetenskapsmän. Frågan har likväl ansetts af den vikt, att endast partiela reformer till förmån för den såkallade Realundervisningen blifvit vid Elementarläroverken införda, och äfven den sedan 1831 öfliga nya Studentexamen stadgades blott tills vidare. Försiktigt har man velat afvakta tiden och erfarenhetens lärdomar, förrän man skulle skrida till en total reform af inrättningar, hvilkas gagnfulla verksamhet profvats under tvenne sekler, äfven om de numera i en eller annan punkt icke kunde anses motsvara en nyare tids fordringar. Hvert fjerde år sammanträdande Skolrevisioner, bestående af Skolans egna män,

hafva undertiden, d. ä. sedan femton år tillbaka, närmare upplyst om de verkliga bristfälligheterna i det gamla och om de redan vidtagne förändringarnes lämplighet.

En sådan under loppet af sistförflutna år sammanträdande Revision gaf också närmaste anledning till den omnämnda striden. En medlem af densamma, Rektor Boivie vid Katedralskolan i Upsala, aflät ett »Enskildt Betänkande om Studentexamen» tryckt derstädes 1843. Utan svårighet kunde H-r B. ådagalägga, att Preliminaristförfattningen lockade Skolans elever att i förtid lemna densamma, samt att redan den nya Studentexamen haft denna verkan. Så hade t. ex. 1831, första året efter denna examens införande, ingen lärjunge lemnat Katedralskolan utan abiturientbetyg. Men ifrån denna tid hade årligen allt flera utan betyg skiljt sig och blifvit mottagna vid Universitetet, så att 1838 deras antal uppgick till 17 mot en enda vederbörligen dimitterad lärjunge. Universitetsexaminatorerna hade dessutom på grund af en några timmars examen ofta förändrat de af Skolstyrelsen utfärdade betyg, hvilka naturligtvis grunda sig på en under åratals förvärfvad kännedom om lärjungens insigter och uppförande. Med all ifver påyrkar derföre H-r B., att Universitetet, om icke Elementarläroverken helt och hållet skola förstöras, åt dessa borde öfverlåta Studentexamen, likväl under vederbörlig kontroll.

För denna H-r B-s åsigt uppträdde, i skriften »Några Beträktelser om Studentexamen och Elementarläroverkens brister», äfven H-r J. A. Hazelius, major och föreståndare vid en enskild läroanstalt i Stockholm för blifvande officerare. H-r H. anser likväl, att Elementarläroverken i deras närvarande skick äro oförmögna att ombesörja en sådan pröfning. Hans gravamina mot Skolan äro mångahanda, men de reducera sig alla till det ena, att Skolorna icke äro inrättade efter mönstret af nya Elementarskolan i Stockholm, en inrättning uppkommen på några ledamöters i den nämnda kommitteen tillstyrkan, till att pröfva nyttan af den ambulatoriska metoden för lärjungarne och vaxelundervisningens gagnelighet i den lärda skolan.

Mot H-r Boivies yrkanden vände sig åter Universitetet genom en recension i Frey af -ed-, troligen Universitetsadjunkten Zedritz, samt genom den berömda E. Fries, uti en artikel »Några ord om Studentexamen med särskildt afseende på preliminaristförfattningen,» äfvenså införd i 17:de H. af Tidskriften Frey. Den förra af dessa afhandlingar har mindre betydhet. Men den sednare innehåller ett anförande till Consistorii Academici protokoll, hvarpå preliminaristförfattningen hufvudsakligen grundat sig. Förmämsta grunden för H-r Fries åsigt af dennas nödvändighet utgör hans yrkande, att Universitetet för att motsvara sitt namn bör stå öppet för hvar och en, som önskar begagna sig af den Akademiska undervisningen, således äfven för de ynglingar, hvilka egna sig åt något specialstudium, men i andra vetenskapsgrenar icke motsvara fordringarne i en Studentexamen.

Den lärda och tillika poetiskt varma naturforskaren synes här hafva stadnat vid en tom abstraktion. Med rätta har man mot honom anmärkt, att Universitetet icke är en *universitas rerum et personarum* utan *universitas scientiarum*. Åsigter sådane som hans skulle förvandla detsamma på en gång till en Skola och till ett hem för allt sjelfsvåld. Ty talet om specialstudier är naturligtvis blott ett sätt att tala, då det gäller till kunskaper och sedlig bildning omogna ynglingar, hvilka dessutom både till Studentexamen och andra, för en blifvande statens tjänsteman nödiga preliminära examina måste egna sin flit åt de mångfaldigaste kunskapsarter.

I stället för dessa svaga försök att bestrida H:r Boivies påståenden och afvisa Elementarläroverkens fordringar, understödas desamma kraftigt af teologen Fahlerantz i en skrift »Några ord om Universitetens och Elementarläroverks inbördes förhållande,» äfven ett votum till Consistorium Academicum, men mot preliminaristförfattningen, samt af den anonyma skriften »Om Svenska Elementarläroverken och deras förbättring,» hufvudsakligen rigtad mot H:r Hazelius. Ännu komma till dessa tvenne högst förtjenstfulla Afhandlingar i de båda Litteratur-tidningarne, Intelligens bladet och Studier Kritiker och Notiser, ur hvilka äfven våra underrättelser om förenämnda skrifter äro lånade. 10

Vid detta antal och denna vikt hos de röster, hvilka talat för Elementarläroverkens fordringar, kan frågan anses nästan såsom afgjord, och det kan knappt länge dröja, förrän dessa måste i hela deras utsträckning beviljas. Skälen för dessa fordringar äro också så talande, att de föga kunna motsägas. I allmänhet böra väl Elementarläroverken förtjena samma förtroende som Universitetet, och likaså litet som t. ex. Hofrätterna, de förvaltande verken eller Landtmäterikontoret kunna ogilla en vid Universitetet utexaminerad tjenstsökandes kunskapsprof, lika litet borde väl en ifrån Elementarläroverken ordentligen dimitterad yngling kunna af Universitetet tillbakavisas eller hans erhållna betyg förändras. Ty huru är det väl tänkbart, att en examinerad i Student-examen vid Universitetet skall på några timmar kunna vinna en säkrare kännedom om examinandens kunskapsförråd, än dennes lärare förvärfvat under en mångårig undervisning? Men skola lärarene verkligen samvetsgrannt förfara vid afgifvande af abiturientbetygen, så bör för lärjungen icke gifvas någon utväg att undandraga sig skoltvånget och utan ett sådant betyg mottagas vid Universitetet. Med ett ord, hvarje yngling bör, antingen han åtnjutit offentlig eller enskild undervisning, endast försedd med ett dylikt abiturientbetyg vid Universitetet vinna inträde. Kontroll på de elementära läroverken finnes väl redan. Men då det är fråga om en så vigtig rättighet för desamma, vore väl nödigt, att denna kontroll ökades. 20 30

Ingen kan vara blind för de menliga följderna af ett motsatt förfarande. Den förberedande bildningen förvandlas så blott till kunskap i de lexor, som för examens genomgående erfordras. Både Skolan och Gymnasium antager småningom den karakter af en gymnastik för minnet, som för dess ändamål blir tillräcklig, och om förståndets och viljans bildning blir der icke mera fråga. Universitetet förvärfvar så lexläsare och lycksökare, hvilka blott sträfva till att så snart som möjligt inhemta öfriga för inträde i statens tjenst nödvändiga lexor, icke ynglingar bildade att vid detsamma idka ett fritt och sjelfständigt studium. Huruvida dessa följder af Elementarläroverkens förhållande till Universitetet visat sig äfven i Finland, och om härstädes en reform till ett sannare och mera fruktbringande förhållande vore möjlig – detta skola vi söka antyda i en följande artikel. 40

(n:o 19)

II. DESSAS FÖRHÅLLANDE I FINLAND.

Att förhållandet mellan Elementarläroverken och Universitetet i Finland blifvit väsendtligen förändradt ifrån det gamla, har man lätt att inse. Man behöfver för att finna det blott kasta en blick på de vilkor, som blifvit stadgade för en ynglings inträde vid Universitetet, äfvensom på den numera föreskrifna ordning, i hvilken Elementarläroverken ega att till Universitetet dimittera sina lärjungar. I korthet sammanfattad innebär denna förändring, att, under det antalet af Skolans läroämnen 50

blifvit ökad i förhållande till tidens fordringar på litterär bildning, och äfven den elementära lärokursen utvidgad genom Gymnasiernas nu vunna bestämelse, att utgöra en nödvändig mellanlänk mellan Skolan och Universitetet, hafva deremot fordringarne för inträdet vid detta blifvit nedsatte långt under dessa stegrade anspråk. Förhållandet har sålunda blifvit detsamma härstädes som i Sverige, blott med den åtskilnad, att benämningen »preliminarister» icke funnits, samt att de ynglingar, hvilka motsvara dessa, egt lika fritt tillträde till embetsexamina, som de, hvilka gjort den Studentexamen, man vid de Svenska Universiteterna kallar för fullständig. Kanske skall någon söka göra vårt påstående tvifvelaktigt. Vi erinre då endast, att i Sverige en yngling, som endast ådagalägger kunskap i ett språk utom modersmålet, icke anses hafva aflagt fullständig Studentexamen, utan är och blir preliminarist. Vid Finlands Universitet är han Student, fullgod och färdig för förberedande embetsexamina.

Dimmitterad från landets Gymnasier eger en yngling deremot kunskap åtminstone i tre språk utom modersmålet. Kanske tror den med förhållandena obekanta läsaren, att fordringarne för Studentexamen i öfrigt äro desto högre ställda. Låtom oss se till: Geometri 6 böcker i Euklides, Aritmetik efter Forssell, Allmän Historie efter Ekelunds och Palmblads läroböcker, Geografi efter Stenhammar eller Palmblad – allt vanliga skolkurser, hvilka en gosse bör genomgå före inträde i Gymnasium. Utom detta fordras för en välbeställd Student teologi, kyrkohistoria, logik och allmän grammatik så mycket, som en yngling med vanliga naturgåfvor kan lära sig inom tvenne månader. Till den, som tvekar, kunne vi säga: *probatum est*, och tillägga med samma vitsord, att äfven den språkkunskap, en yngling kan på vanlig tid förvärfva vid Högre Elementarskolan, är för den nu öfliga Studentexamen tillräcklig.

Om så förhåller sig, och vi tro, att det icke med skäl kan förnekas, så är det ju klart, att åtminstone Gymnasierna blifva onödiga såsom en öfvergång från Skolan till Universitetet. Särskilda afseenden kunna till begagnande af Gymnasialundervisningen föra de ynglingar, som önska egna sig åt läroståndet. Och om flera än dessa ännu begagna densamma, så är detta en följd af tillgöranden utom Statuternas föreskrifter, hvilkas verksamhet snart måste försvinna. Universitetsstyrelsen har nemligen vidtagit den författning att icke, förrän efter en viss längre tids förlopp, mottaga till Studentexamen de ynglingar, som antingen i förtid skiljt sig från Skolan, eller efter genomgången skolkurs förbigått Gymnasium. Denna respittid var länge bestämd till 2 år för de förra och 1 år för de sednare, äfvensom för dem, hvilka i förtid lemnat Gymnasium, men lärar numera stundom förlängas till 3–2 år. Hvad denna nödfalls utväg kan uträtta, är lätt att förutse. Derigenom kunna möjligtvis de lärjungar, hvilka olyckligtvis engång ingått vid Elementarläroverken, för sin fördel tvingas att vid dessa kvarstadna; men då det lärer den brådskande lycksökaren till hinder att hafva varit inskrifven i en Skolas matrikel, så skall man lära sig att sky skolan, för att komma till åtnjutande af de företrädesrättigheter, en privatist har lyckan besitta. Hvar och en, som om dessa förhållanden tagit kännedom, vet också, huru det tillgår att blifva Student för en yngling, som lemnat Skolan. Han förleffer större delen af den väntningstid, hvartill han för sin enfald att hafva besökt en offentlig läroanstalt blir bötfälld, i maklig ro i hemmet, repeterar sedan nödtorfligt sina Skollexor, beger sig till Helsingfors och blir, sedan han 3 à 4 månaders tid åtnjutit en med Studentexamens praxis förtrogen Magisters handledning, en välbeställd Student.

Också visar det årligen vexande antalet af dem, som blifvit Studenter på enskild lärares betyg, att dessa åtgärder föga verkat för de offentliga läroanstalternas begagnande. Att de skulle medfört större kunskaper hos de ynglingar, hvilka ledsnat vid skoltvånget och skyndat att njuta privatistens företräden i afseende å lättad möda, om också icke i afseende å hastig befordran, lärer ingen ens vilja föregifva. Till deras rättfärdigande torde också ingen annan grund kunna uppletas, än att de varit ett välment, fastän misslyckadt försök att afhjelpa olägenheter, dem stadgarne angående Studentexamen föranledt. De äro sålunda fullkomligen af samma art, som Preliminaristförfattningen i Sverige, med samma följder för Elementarläroverken, men af ännu menligare för Universitetet sjelft, i samma mon som Studentexamens lägsta fordringar här falla under en vid Elementarläroverken fulländad lärokurs.

10

Förändrade stadgar för Studentexamen, synes det, utgöra väl här det enda nödiga. Men om härmed blott förstås, att fordringarne i Studentexamen borde höjas för alla examinander till likhet med den fulländade lärokursen vid ett Gymnasium, så torde dermed väl mycket vara vunnet, men ännu också mycket återstå.

Öfvergången ifrån Skolan till Universitetet är öfverhufvud alltför viktig, för att genom en examen kunna bestämmas. Det vore t. ex. det mest mekaniska förfarande, att endast på grund af examen vilja afgöra öfver dugligheten för en tjänst i samhället. Förhöret kan bevisa, att minneskunskaper finnas, ja, om det anställles rätt, äfven vittna för förmågan att sammanbinda och ordna dem, men det ger intet vitsord för den examinerades duglighet att sjelfständigt använda det inhemtade på i allmänna lifvet förekommande frågor. Likaså kan väl genom den vanliga Studentexamen utrönas, att examinanden besitter ett visst pensum minnesvetande. Skulle vid densamma erfordras skriftliga uppsatser i de ämnen, den omfattar, så finge väl ynglingen äfven tillfälle att visa, om han verkligen förstår det inhemtade. Men icke ens då är ännu utredt, huruvida han eger den mognad i håg och tanke, som gör honom villig och skicklig att idka ett fritt och sjelfständigt studium. Och så beskaffade böra dock Universitetsstudierna vara. De böra vara fria, så att de ledas endast af kärlek till vetandet, sjelfständiga, så att de icke leda till ett menande på god tro, utan till en af egen pröfning beroende öfvertygelse. Ty värr hafva Universiteterna mångenstädes så frångått sin bestämmelse, att detta torde i någons öra låta som svärmeri. Men hvad som är, vederlägger icke, hvad som bör vara.

20

30

Skulle vi påstå endast, att Gymnasiiäläraren till följd af den närmare kännedom, han eger om sina lärjungars kunskaper, äfven har säkert vitsord angående deras mogenhet för Universitetsstudierna, så kunde ännu mången invändning finna rum. Visserligen måste det antagas, att hans bedömande är säkrare än examinatorns vid Universitetet. Isynnerhet kan detta gälla, så vidt bedömandet rörer annat än kunskaperne. Äfven måste förutsättas, att olikhet i bedömanden mindre lätt skola förekomma, och att hvarje förevändning skall försvinna att föredraga den enskilda undervisningen framför den offentliga, om för *alla* blifvande Studenter fordras mogenhetsbetyg utfärdadt af Collegium Gymnasticum. Härigenom skall äfven undvikas, att Elementarläroverken sjelfva nedsättas till blott öfningsanstalter för den i Studentexamen erforderliga lexan. Ty en examen är till sin natur intet annat än lexförhör; men ungdomens bildning i den offentliga Skolan bör vara något mera än lexläsning. Vi vidhålla derföre denna sistnämnda åsigt, att *alla* blifvande Studenter böra ega maturitetsbetyg från Gymnasier-

40

50

na, såsom nödvändigt villkor för Elementarläroverkens fasta och ostörda verksamhet.

Men det är icke Gymnasiilärarens vitsord, vi anse för det gällande i afseende å en ynglings mogenhet för Universitetet. Det gällande beviset härföre bör sökas endast deri, att *ynglingen ordentligen genomgått lärokursen i Statens offentliga läroanstalter*. Eller hvartill skulle dessa eljest gagna, om de icke i och för sig sjelfva gäfvé Staten säkerhet, att i dem en för deras ändamål nöjaktig bildning meddelas ungdomen? Sjelfva den för dem stadgade lärokursen och metoden bör väl vara

10 sådan, att ändamålet, lärjungens mogenhet för Universitetsstudierna, icke kan förfelas, om blott båda med noggrannhet följas. En utmärktare lärare kan visserligen verka mycket. Men utmärkelsen vore ingen, om den funnes öfverallt; och läroverkets inrättning bör derföre vara sådan, att dess ändamål icke försummas äfven under mindre utmärkta lärares medverkan.

Allt kommer således derpå an, att den för Elementarlärooverken bestämda ordning noggrannt följes, att lärarene vid desamma noggrannt fullgöra sina skyldigheter. Vi vilje ingalunda påstå, att kontrollen, sådan den nu finnes, är tillräcklig. Öfverallt har man ansett, att

20 undervisningsverken numera ega den betydelse, att en särskild styrelse för dem vore af nöden. I flera Tysklands stater finnes en sådan. Preussen har ett styrande och kontrollerande Skolkollegium för hvarje provins, hvarjemte Biskopar och Superintendenter ega vaka öfver den religiösa undervisningen. Men icke ersätter Universitetets rättighet att tillbakavisa från Gymnasierna dimitterade ynglingar, hvad som möjligen häruti kan brista. Den enda följdén af ett sådant förhållande skall alltid blifva, att Elementarläroverkens verksamhet nedsättes. Såsom vi redan antydt, skall det leda dertill, att dessa rätta sin undervisning efter de lexor, som för hvarje tillfälle af examinatorena i Studentexamen fordras. Det skall göra lärarens verksamhet beroende af något annat,

30 än den föreskrifna ordningen och den anda, som i denna uttalar sig. En sådan rättighet innebär också (såsom Fries och Fahlecrantz öfverensstämmande anmärkt i förut anförda skrifter) den största orättvisa mot den tillbakavisade ynglingen och hans målsman. Ty det är under Statens, genom dess offentliga läroanstalter gifna garanti, som ynglingen såsom mogen anmäler sig vid Universitetet. Och denna garanti bör väl gifva honom all den säkerhet, som han någonsin kan vinna.

Lika litet gagnande för Elementarlärooverken är det, att de från Gymnasierna utfärdade betygen förändras, nedsätts eller förhöjas. Häremot talar, utom redan anförda skäl, att sålunda Gymnasiilärarens anseende onödigtvis nedsättes. Vi säga onödigtvis, ty det är svårt att inse, hvartill olika betyg för de till Universitetet dimitterade öfverhufvud skola finnas. Att dessa förklaras mogna för Universitetet, synes redan vara nog. Isynnerhet måste de såkallade röster, som utdelas vid Studentexamen, bidra att fostra lexläsare; och detta utan allt gagn, då af olikheten i röster intet vidare följer. Känner man dessutom, huru här en del kunskapsstycken röster kunna samlas snart

40 sagdt genom lika många dagars läsning, som det i andra ämnen fordrats år, för att vinna ett lika röstantal, så måste man äfven anse ett sådant bedömande för värdelöst.

50

Naturligtvis säger man till allt detta: om ingen Studentexamen skall finnas, böra då Gymnasiernas maturitetsbetyg lemnas utan all kontroll? I Sverige har man föreslagit, att afgångsexamina vid Gymnasierna borde öfvervaras af dertill utsedda kunniga Prestmän eller andra personer, hvilka jemte lärarena borde ega beslutande rätt angående

examens resultat. Lämpligare än detta torde vara, att en kontrollerande Studentexamen vid Universitetet skulle fortfara, utan rättighet likväl för examinatorerna att tillbakavisa examinanden, men med skyldighet att, om hans kunskaper befinnas underhaltiga, derom genast anmäla. Hvar? frågar man. Med ledning af Gymnasii och Skolorningen finna vi ingen annan auktoritet, hos hvilken denna anmälan borde ske, än Biskoparna eller kanske hellre Kejslerliga Senatens Oeconomiae Departement, som numera utgör högsta auktoritet äfven vid bestämmande af Lärokurser och Läseordningen för Elementarläroverken. Om då den gifna följden af en sådan anmälan vore aktion mot den Rektor, hvilken utfärdat abiturientbetyget, samt hans inkallande, för att jemte examinatorerna vid Universitetet anställa ny examen med de ifrågavarande lärjungarne, inför en i detta afseende tillförordnad nämnd, så kunde väl knappt någon mera verksam kontroll finnas. Visst kunde det inträffa, att obehaget af en anmälan skulle afböja denna vid en eller annan anledning. Men om en sådan också icke skedde lika lätt, som ett examensprof ogillas eller ett betyg förändras, så vore derpå säkert intet förloradt. Den omtanke för Universitetets bästa bör man väl förutsätta hos dessa lärare, att anmälan skulle af dem göras, i händelse verkligt behof påkallade densamma.

10

Vi sluta denna artikel med ödmjuk erinran, huru viktigt det är, att just nu, vid Elementarläroverkens reorganisation, äfven ordna dessas förhållande till Universitetet på ett sätt, som icke åter nedrifver allt det, man nu så ifrigt bemödar sig att uppbygga. Ty så länge det närvarande förhållandet mellan Universitetet och Elementarläroverken består, skall hvarje förbättring i dessas ordning göras relativt onyttig.

20

98 FINSK-SVENSK LITTERATUR.

30

Litteraturblad till Saima 2. V 1844

I. JOUKKAHAINEN, LÄSNING I VEXLANDE ÄMNER UTGIFVEN AF ÖSTERBOTTNINGAR I H. 1843.

Icke för att anmäla denna skrift, som redan länge varit känd af den läsande allmänheten, också icke för att i det enskilda granska dess innehåll hafva vi här upptagit dess titel. Ty såsom läsaren redan af Saimas föregående Litteraturblad torde funnit, utgör icke kritiken deras hufvudsyste. Utrymmet skulle göra denna alltför ofullständig eller tvinga till ett aldeles godtyckligt val mellan utkommande skrifter. De literära företeelser, på hvilka vi tagit oss frihetens fästa läsarens uppmärksamhet, hafva blott tjenat till utgångspunkt för en allmän betraktelse öfver de ämnen, den ifrågavarande skriften behandlat. »Vexlande Ämnen» synas nu väl föga egna sig för sådana betraktelser. Dock våga vi tro, att den värde läsaren, äfven i afseende å en skrift af detta innehåll, med oss skall finna dem påkallade och för tiden viktiga.

40

Titel och företal lemna redan ämnen nog till betraktelser, då de framställa skriften såsom härfluten från en förening mellan flera bland Universitetets yngre medlemmar. Väl uppträda i detta häfte bland de unga den åldrige barden *Franzén*, *Runeberg* och i större delen af dess innehåll *Cygnæus*, af hvars författareskap allmänheten sett förstlingarne redan för ett tiotal år tillbaka. Men dessa namn kunna alla anses inflätade för att göra de ungas första uppträdande mera välkommet hos allmänheten. Billigt frågar man likväl efter dessa unga författare. Utom de nämnda finnas här namnen *Stenbäck* och *Topelius*, det förra

50